

Nemzeti régiók – a hetedik sikeres európai polgári kezdeményezés

A magyarországi támogató nyilatkozatok vizsgálatának lezárultával hivatalosan is sikeresnek tekinthető a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés (EPK). Ez a hetedik EPK az Európai Unió történetében, amely teljesíteni tudta az európai szintű aláírásgyűjtés érvényességi követelményeit.¹ A szervezők pozícióját az is erősíti, hogy az Európai Törvényszék 2021. november 10-i ítéletével elutasította Romániának a nemzeti régiókról szóló EPK nyilvántartásba vételét megtagadó keresetét. Most a szervezőkön múlik, hogy mikor kívánják az uniós intézmények elé terjeszteni sikeres kezdeményezésüket. Ezzel azonban jó eséllyel még ki fognak várni.

A Székely Nemzeti Tanács (SZNT) által életre hívott *Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért* című EPK² (ismertebb nevén: nemzeti régiókról szóló EPK) hosszú utat járt be a sikerig. A 2013-ban benyújtott javaslat nyilvántartásba vételét az Európai Bizottság először elutasította, amely döntést a szervezők az Európai Unió Bíróságán támadták meg. A per 2019-ben a szervezők győzelmével ért véget.³ Ezt követően már sor kerülhetett a támogató nyilatkozatok gyűjtésére. A koronavírus-járvány miatt a főszabály szerinti egy év helyett két évig tartó aláírásgyűjtés 2021. május 7-én zárult le.⁴ A kezdeményezést több mint 1,4 millió uniós polgár támogatta aláírásával, és 11 tagállamban gyűlt össze az érvényességhez szükséges küszöbérték. A szervezők 2021. júliusban adták le a nyilatkozatokat érvényességi vizsgálatra az egyes tagállamok illetékes hatóságai részére. A vizsgálatok eredményeit az elmúlt hetekben és napokban közzétették a testületek.

¹ Európa Stratégia Kutatóintézet. Európai Polgári Kezdeményezés (EPK) Figyelő. Lásd: <https://eustrat.uni-nke.hu/europai-polgari-kezdemenyezes-figyelo>

² Lásd: www.nationalregions.eu/hu

³ Balázs Tárnok: European Citizens' Initiatives for the Protection and Promotion of Rights and Interests of National Minorities – Latest Developments. In Marcel Szabó – Laura Gyenyey – Petra Lea Lángos (szerk.): *Hungarian Yearbook of International Law and European Law 2020*. The Hague, Eleven International Publishing, Vol. 8, 2020. 299–313.

⁴ Tárnok Balázs: *Véget ért a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése – mi következik most?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. május 10.

A minimum tagállami küszöbérték Belgiumban, Spanyolországban, Horvátországban, Magyarországon, Írországon, Litvániában, Lettországon, Romániában, Svédországban, Szlovákiában és Szlovéniában teljesült. 2021. november 14-ig 10 tagállamból érkezett be az érvényességi vizsgálat eredménye (egyedül Horvátországban nem zárult még le a folyamat) – három esetében (Lettország, Svédország, Szlovénia) a tagállami vizsgálat után nem maradt elegendő számú támogató nyilatkozat. A szervezők tájékoztatása szerint a magyarországi eredmények beérkezésével nyilvánvalóvá vált, hogy teljesült a sikeres EPK mindkét feltétele,⁵ vagyis több mint egymillió érvényes támogató aláírást gyűjtöttek, és legalább hét tagállamban elérték az adott országra vonatkozóan előírt minimumot.⁶

Az érvényességi vizsgálat szervezők számára kedvező végkimenetele valószínűsíthető volt, mint ahogy az is, hogy lesznek olyan tagállamok, amelyek „kiesnek” az érvényességi vizsgálatot követően. A korábbi tapasztalatok alapján az összegyűlt aláírások átlag 10–15%-a bizonyult érvénytelennek az érvényességi vizsgálat során.⁷ Ahogyan korábbi írásunkban figyelmeztettünk, a 11 tagállamból hat esetében – hacsak az online aláírásokat nézzük is – „kényelmes előnyre” tett szert a kezdeményezés (Magyarország, Románia, Spanyolország, Szlovákia, Horvátország, Írország), de Belgiumban, Svédországban és Szlovéniában meglehetősen szűk volt a tartalék.⁸ Svédországban és Szlovéniában megalapozottnak bizonyult az aggodalom, ugyanakkor Belgiumban elég érvényes aláírás maradt a tagállami vizsgálatot követően is. Lettország ezzel szemben kiesett az érvényességi vizsgálat során.⁹ Bár a balti államban 6838 online aláírás gyűlt a kötelező 6000 helyett (113,97%), a Lett Köztársaság Központi Választási Bizottsága mindössze 5395 támogató nyilatkozat érvényességét erősítette meg. Hozzá kell ugyanakkor tenni, hogy a támogató nyilatkozatok mintegy felét azért érvénytelenítette a tagállami hatóság, mert az aláírók nem rendelkeztek lett állampolgársággal.¹⁰ Azon állampolgárság nélküli – jellemzően orosz ajkú – személyekről van szó, akik helyzetének rendezésére a *Minority SafePack* is javaslatot tett.

⁵ Izsák Balázs: *A hetedik állam: Magyarország*. Székely Nemzeti Tanács, 2021b. november 4.

⁶ Európai Unió, Küszöbértékek. Lásd: https://europa.eu/citizens-initiative/thresholds_hu

⁷ Európai Bizottság: Jelentés a polgári kezdeményezésről szóló 211/2011/EU rendelet alkalmazásáról. COM(2015) 145 végleges (2015. március 31.).

⁸ Tárnok (2021): i. m.

⁹ Izsák Balázs: *A jogorvoslat útját választjuk Lettországon*. Székely Nemzeti Tanács, 2021a. szeptember 22.

¹⁰ Izsák (2021a): i. m.

A magyarországi aláírások száma több szempontból is figyelemre méltó. Hazánkban összesen 901 758 támogató aláírás gyűlt össze a nemzeti régiókról szóló EPK mellett (ebből 804 929 elektronikus nyilatkozat), amelyből a Nemzeti Választási Bizottság 826 826-ot nyilvánított érvényesnek.¹¹ Ez a mennyiségű érvényes aláírás az európai polgári kezdeményezések mintegy tízéves történetét tekintve is kiemelkedő. Csak egyetlen esetben gyűlt ennél több érvényes támogató nyilatkozat egy tagállamból, mégpedig a vízvédelmi *Right2Water* EPK esetében, Németországból (1 236 455 érvényes szignó – Németország összlakossága ugyanakkor több mint nyolcszorosa hazánkénak).¹²

Érdemes összevetni ezeket az adatokat a *Minority SafePack* EPK esetében gyűlt és érvényesnek nyilvánított aláírások számával is. Utóbbi kezdeményezés esetében Magyarországon 643 791 aláírás gyűlt össze (ebből 385 623 érkezett papíralapon és 258 168 elektronikus formában),¹³ amelyből 527 686-ot nyilvánított érvényesnek a Nemzeti Választási Bizottság.¹⁴ A nemzeti régiós EPK esetében tehát a magyarországi érvénytelen aláírások száma 74 932, amely az összes támogató nyilatkozat 8,3%-a, míg a *Minority SafePack* esetében 116 105 szignó volt az érvénytelen, ami valamennyi támogató nyilatkozat 18%-a. Utóbbi esetben az érvénytelen aláírások nagyobb aránya abból is származhat, hogy a *Minority SafePack* mellett leadott támogató nyilatkozatoknak csupán 40%-a érkezett online formában, míg a nemzeti régiós kezdeményezés esetében ugyanez az arány majdnem 90% (a papíralapú aláírások esetében jellemzően nagyobb a hibaarány, mint az online formában beérkezett nyilatkozatok esetében).

Az érvényességi követelmények teljesítésén túl a szervezők számára szintén jó hír, hogy az Európai Törvényszék a T-495/19. sz., Románia kontra Bizottság ügyben 2021. november 10-én hozott ítéletével elutasította Románia azon kérését, amelyet az Európai Bizottság nemzeti régiókról szóló EPK nyilvántartásba vételéről szóló határozatának semmissé nyilvánítása érdekében nyújtott be.¹⁵ A keresetet még 2019. július 8-án – két hónappal a nemzeti régiókért indított polgári kezdeményezés aláírásgyűjtésének megkezdése után – nyújtotta be

¹¹ Izsák (2021b): i. m.

¹² Európai Unió: *A Víz és a szennyvízhálózat emberi jog! A Víz egy nyilvános jó, nem árucikk!* Európai polgári kezdeményezés (2012. május 10.).

¹³ MTI: Leadták a *Minority SafePack* magyarországi aláírásait, 643 ezren támogatták a kezdeményezést. *Krónika Online*, 2018. április 20.

¹⁴ MTI: Több mint 527 ezren támogatták Magyarországon a *Minority SafePack* kezdeményezést. *Mandiner*, 2018. július 5.

¹⁵ T-495/19. sz., Románia kontra Európai Bizottság ügyben 2021. november 10-én hozott ítélet (ECLI:EU:T:2021:781).

Románia, és azzal érvelt, hogy a Bizottságnak – hatásköri korlátok miatt – nem lett volna szabad bejegyeznie a nemzeti régiókról szóló EPK-t. A Törvényszék ezt az érvelést elutasította, helyben hagyva a Bizottság bejegyző határozatát, ezzel megerősítve a kezdeményezés regisztrációjának jogszerűségét, illetve azt, hogy a szervezők által előterjesztett javaslat nem esik nyilvánvalóan uniós hatáskörön kívül.

A döntés a korábbi esetjog fényében valószínűsíthető volt. Románia a keresetlevélben ugyanis gyakorlatilag megismételte a *Minority SafePack* nyilvántartásba vételéről szóló bizottsági határozat ellen benyújtott keresetében bemutatott érvelését. A Törvényszék ugyanakkor a T-391/17. sz., Románia kontra Bizottság ügyben 2019. szeptember 24-én hozott ítéletében egyszer már elutasította ezt az érvelést (a keresetlevél benyújtása idején a Törvényszék még nem tette közzé a *Minority SafePack* nyilvántartásba vételének tárgyában hozott ítéletét).¹⁶ Bár a 2019. szeptember 24-én közzétett elsőfokú ítélet ellen Románia fellebbezett, így az ügy az Európai Unió Bírósága előtt jelenleg is folyamatban van (C-899/19 P. sz., Románia kontra Bizottság ügy),¹⁷ az elsőfokú ítélet tükrében – és különösen a Románia által a kereseteiben hivatkozott jogalap teljes egyezéseire tekintettel – várható volt a Törvényszék elutasító (és ekképpen a szervezők számára kedvező) álláspontja.

Most a szervezőknél pattog a labda: az Izsák Balázs SZNT-elnök által képviselt polgári bizottság¹⁸ fogja eldönteni, hogy mikor nyújtják be immár sikeres kezdeményezésüket az Európai Bizottságnak, ezzel elindítva a kezdeményezés uniós intézmények előtt zajló szakaszát. Az iktatási időpont megválasztásának azért is van jelentősége, mert a benyújtástól számított három hónapon belül az Európai Parlamentben nyilvános meghallgatást kell szervezni a javaslatról, hat hónapon belül pedig az Európai Bizottságnak is el kell döntenie, hogy indít-e jogalkotást a témában.

Figyelemmel arra, hogy e konkrét EPK vonatkozásában a sikeres EPK Bizottsághoz történő benyújtása tekintetében alkalmazandó 211/2011/EU rendelet nem állapít meg határidőt az uniós intézmények előtti vizsgálati szakasz megindítására, a szervezői csoport akár éveket is várhat a következő szakasz élesítésével. A szervezők egyelőre nem tettek arra való konkrét utalást, hogy erre mikor kerülhet sor. Izsák Balázs a kezdeményezés szervezői nevében korábban

¹⁶ T-391/17. sz., Románia kontra Európai Bizottság ügyben 2019. szeptember 24-én hozott ítélet (ECLI:EU:T:2019:672)

¹⁷ C-899/19 P. sz., Románia kontra Bizottság ügy.

¹⁸ Lásd: www.nationalregions.eu/hu/polgari-bizottsag

csupán annyit mondott el, hogy akkor kívánják iktatni az Európai Bizottságnál a kezdeményezésüket, amikor a legnagyobb esélyét látják a folyamat sikerére, vagyis hogy a Bizottság jogszabályt kezdeményezzen.¹⁹ A nemzeti régiókról szóló EPK szervezői csoportjának képviselője azt is hozzátette, hogy a kezdeményezésük iktatásáig a nemzeti régiók európai mozgalmának az építésére kívánnak összpontosítani.

2021. november 15.

Felhasznált irodalom

- C-899/19 P. sz., Románia kontra Bizottság ügy. Online: <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?sessionid=A390A22A94142167A52C92FE8CBAB57C?num=C-899/19&language=en>
- Európai Bizottság: *Jelentés a polgári kezdeményezésről szóló 211/2011/EU rendelet alkalmazásáról*. COM(2015) 145 végleges (2015. március 31.). Online: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2015:0145:FIN:HU:PDF>
- Európai Unió: *A Víz és a szennyvízhálózat emberi jog! A Víz egy nyilvános jó, nem árucikk!* Európai polgári kezdeményezés (2012. május 10.). Online: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2012/000003_hu
- Izsák Balázs: *A jogorvoslat útját választjuk Lettországbán*. Székely Nemzeti Tanács, 2021a. szeptember 22. Online: www.sznt.org/hu/dokumentumok/kozlemenyek/1472-a-jogorvoslat-utjat-valasztjuk-lettorszagban
- Izsák Balázs: *A hetedik állam: Magyarország*. Székely Nemzeti Tanács, 2021b. november 4. Online: www.sznt.org/hu/dokumentumok/kozlemenyek/1481-a-hetedik-allam-magyarorszag
- MTI: Leadták a Minority SafePack magyarországi aláírásait, 643 ezren támogatták a kezdeményezést. *Krónika Online*, 2018. április 20. Online: <https://kronikaonline.ro/kulfold/leadtak-a-minority-safepack-magyarorszag-alairasait-643-ezren-tamogattak-a-kezdemenyezest>
- MTI: Több mint 527 ezren támogatták Magyarországon a Minority SafePack kezdeményezést. *Mandiner*, 2018. július 5. Online: https://mandiner.hu/cikk/20180705_tobb_mint_527_ezren_tamogattak_magyarorszagon_a_minority_safepack_kezdemenyezest
- MTI: „Székelyföldért megmozgattuk Európát!” – Belgiumban is összegyűltek az aláírások. *Maszol*, 2021. május 7. Online: <https://maszol.ro/belfold/Szekelyfoldert-megmozgattuk-Europat-Belgiumban-is-osszegyultek-az-alairasok>
- Tárnok, Balázs: European Citizens’ Initiatives for the Protection and Promotion of Rights and Interests of National Minorities – Latest Developments. In Marcel Szabó – Laura Gyeyne – Petra Lea Lános (szerk.): *Hungarian Yearbook of International Law and European Law 2020*. The Hague, Eleven International Publishing, Vol. 8, 2020. 299–313.
- T-391/17. sz., Románia kontra Európai Bizottság ügyben 2019. szeptember 24-én hozott ítélet. Online: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218121&pageIndex=0&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=40223914>

¹⁹ MTI: „Székelyföldért megmozgattuk Európát!” – Belgiumban is összegyűltek az aláírások. *Maszol*, 2021. május 7.

Tárnok Balázs

T-495/19. sz., Románia kontra Európai Bizottság ügyben 2021. november 10-én hozott ítélet (ECLI:EU:T:2021:781)

Tárnok Balázs: *Véget ért a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés aláírásgyűjtése – mi következik most?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. május 10. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/05/10/veget-ert-a-nemzeti-regiokrol-szolo-europai-polgari-kezdemenyezes-alairasgyujtese-mi-kovetkezik-most>